

 DSP

Veiligheidsbeleid gemeente Westland geëvalueerd

Bestuurlijke rapportage

Manja Abraham & Maud Pluijm; m.m.v. Paul van Egmond

Contactgegevens

Versie juni, 2022

Manja Abraham

mabraham@dsp-groep.nl

Maud Pluijm

mpluijm@dsp-groep.nl

Met medewerking van:

Paul van Egmond

Dit rapport voor de Rekenkamercommissie Westland (RKC) betreft een bestuurlijke rapportage. Dit rapport is gestoeld op bevindingen die zijn beschreven in de ambtelijke rapportage.

Bestuurlijke rapportage

Evaluatie Westlands veiligheidsbeleid

De Rekenkamercommissie Westland (RKC) heeft onderzoek laten doen naar de kwaliteit en de uitvoering van het veiligheidsbeleid van de gemeente Westland. De RKC wil weten hoe doelmatig en doeltreffend het veiligheidsbeleid is ingericht. Ook wil de RKC nagaan hoe de informatievoorziening aan de Raad plaatsvindt in het licht van de kaderstellende en controlerende rol van de Raad. Op basis van de verkregen inzichten worden aanbevelingen gedaan ten behoeve van het veiligheidsbeleid en de uitvoering daarvan met het oog op de toekomst.

In deze bestuurlijke rapportage worden de hoofdconclusie en de deelconclusies uiteengezet aan de hand van de onderzoeksvragen en het kader dat de VNG biedt voor integraal veiligheidsbeleid. Op basis van de conclusies zijn enkele aanbevelingen geformuleerd.

Conclusies

Hoofdconclusie

De kwaliteit van het veiligheidsbeleid van de gemeente Westland op papier is in grote lijnen op orde. Aan het beleid ligt een veiligheidsanalyse ten grondslag en het beleid is tot stand gekomen in samenwerking met ketenpartners. De maatregelen die volgens het veiligheidsbeleid worden ingezet zijn volgens de literatuur overwegend doeltreffend. In vergelijking met andere gemeenten scoort Westland vergelijkbaar wanneer input (kosten en fte) en outcome (veiligheid voor burgers) tegen elkaar worden afgewogen. Op het gebied van doelmatigheid zien we op hoofdlijnen dus geen afwijking in vergelijking met referentiegemeenten, hoewel het (budget en) aantal fte voor afdeling veiligheid in Westland relatief aan de hoge kant is en het (budget en) aantal fte voor handhaving aan de relatief lage kant.

Echter, de uitwerking en de uitvoering van het veiligheidsbeleid is voor verbetering vatbaar en structurele monitoring en bijsturing van het beleid en de uitvoering ontbreekt. Voorjaar 2022 is er dan ook geen helder overzicht van de uitvoering en opbrengsten van het Westlands veiligheidsbeleid. Daarmee wordt de gemeenteraad niet in positie gebracht haar controlerende rol uit te oefenen. De gemeenteraad zelf ervaart dit echter niet als een probleem.

Deze hoofdconclusie is gebaseerd op de volgende deelconclusies.

De opzet van het veiligheidsbeleid is toereikend

De opzet van het veiligheidsbeleid is toereikend. De adviezen in het Kernbeleid Veiligheid van de VNG worden voor een groot deel gevolgd. Zo is het WVB gebaseerd op een veiligheidsanalyse. Daarmee wordt voor een deel een inhoudelijk fundament gevormd; een veiligheidsanalyse is een voorwaarde voor werkend veiligheidsbeleid. Aan de hand van de veiligheidsanalyse en in samenwerking met interne en externe partners zijn vier prioriteiten geformuleerd en is beleid opgesteld en vastgesteld.

Wel zijn er enkele verbeterpunten te noemen. De analyse heeft betrekking op een periode korter dan de door VNG aanbevolen 3 jaar, dat levert een minder stevige basis. Ook zijn de prioriteiten algemeen geformuleerd. Dit geeft risico op een gebrek aan focus (zeker omdat een verdere uitwerking in uitvoeringsplannen ontbreekt, zie hieronder). Daarnaast zijn de doelen niet concreet en meetbaar geformuleerd.

Een verdere uitwerking van het veiligheidsbeleid in uitvoeringsplannen ontbreekt

Er is geen verdere uitwerking gegeven aan het Westlands veiligheidsbeleid in jaarlijkse uitvoeringsplannen, waarin de prioriteiten in het veiligheidsbeleid verder zijn uitgewerkt in concrete acties, die periodiek worden geactualiseerd. Een uitvoeringsplan geeft focus en duidelijkheid, die nu door respondenten wordt gemist. Met het ontbreken van uitvoeringsplannen is het cyclisch werken niet mogelijk.

De beleidscyclus ontbreekt

Voorjaar 2022 is er geen helder overzicht van de uitvoering en opbrengsten van het Westlands veiligheidsbeleid. Dit omdat het jaarlijkse uitvoeringsplan ontbreekt waardoor er geen concreet overzicht is van activiteiten, maar ook omdat het ontbreekt aan structurele monitoring, waarin de acties en opbrengsten periodiek in kaart worden gebracht. Dat maakt het vervolgens ook niet mogelijk de verantwoording en eventuele wijzigingen van deze acties te volgen. De verantwoording en eventuele wijzigingen van beleid verlopen via de planning- en control-cyclus (P&C cyclus) van de begroting. Deze is echter op niveau van budget en activiteiten en niet gesynchroniseerd met (de prioriteiten en beleidsindicatoren van) het WVB.

Toch geven partners aan tevreden te zijn met de kwaliteit van het beleid en de uitvoering ervan. Zij kenschetsen de uitvoering van het veiligheidsbeleid van gemeente Westland als flexibel, met ruimte voor vernieuwing en goede ideeën, maar missen wel de structuur van een uitvoeringsplan en monitoring.

De raad kan onvoldoende sturen en bijsturen

Door redenen zoals vermeld in bovenstaande deelconclusies ontbreekt het de raad aan een goede informatiepositie. Die is slechts beperkt aanwezig: via de P&C cyclus, de jaarlijkse besprekingen over 'wat er speelt' met de driehoek en casuïstiek die de revue passeert. Door het ontbreken van monitoring van het veiligheidsbeleid is de raad niet in positie te controleren en bij te sturen.

De raad ziet dit niet als probleem

De raad zelf ervaart dit niet als een knellend probleem. Daarmee kan raad feitelijk haar controlerende rol niet waarmaken. Hoewel raadsleden aangeven behoefte te hebben aan meer periodieke informatie over de veiligheidssituatie in Westland en daaropvolgende activiteiten zijn raadsleden doorgaans tevreden en geven aan over het algemeen goed betrokken te worden bij het veiligheidsbeleid.

Ondanks het gebrek aan sturing doet de gemeente het niet slecht

De gemeente bevindt zich in een goede positie, het veiligheidsniveau is relatief goed, de criminaliteit, overlast en onveiligheid zijn afgelopen jaren afgenomen, burgers voelen zich relatief veilig en er zijn betrokken en actieve burgers die zich hiervoor inzetten. Ook de raad is niet ontevreden over haar positie. Het Westlands veiligheidsbeleid scoort redelijk op doelmatigheid en doeltreffendheid. De meeste maatregelen die beoordeeld konden worden op theoretische effectiviteit zijn effectief of in ieder geval deels effectief. De gemeente richt zich met name op dadergerichte maatregelen en in mindere mate op maatregelen gericht op slachtoffers of omgeving. De belangrijkste uitkomst van een benchmark met vijf andere gemeenten is dat we zien dat Westland redelijk in lijn ligt op het gebied van bemensing van veiligheid en handhaving en qua budget, hoewel het (budget en) aantal fte voor afdeling veiligheid in Westland relatief aan de hoge kant is en het (budget en) aantal fte voor handhaving aan de relatief lage kant.

Aanbevelingen

Bovenstaande conclusies leiden tot de volgende aanbevelingen aan de gemeenteraad waartoe zij het college opdracht kunnen geven om deze te realiseren. De aanbevelingen kunnen ook worden benut bij het opstellen van het volgende vierjarige integrale veiligheidsbeleid. Faciliteer de raad door te zorgen voor:

Maak de beleidscyclus compleet

De werkwijze van de gemeente kenschetst zich “als aanpakken en doen” in plaats van een meer professionele en gerichte weg van het opstellen en uitwerken van plannen en monitoren. In Westland is aandacht geweest voor het opstellen van een beleidsplan, maar geen oog voor het vertalen daarvan in de uitvoering en het monitoren en bijstellen van beleid. We adviseren de beleidscyclus – bestaande uit de fasen beleidsontwikkeling, beleidsdoorwerking, uitvoering en terugkoppeling – te herstellen. Hoewel onderstaande aanbevelingen hiermee samenhangen formuleren we deze overkoepelende aanbeveling apart.

Versterk de informatiepositie van de raad

De informatiepositie van de raad moet sterker, zodat de raad – op die onderdelen waar ze over het veiligheidsbeleid gaat – beter onderbouwde keuzes kan maken. Daarvoor is van belang dat de raad beschikt over de betreffende informatie, gepaard met onderbouwing en duiding. Dat stelt de raad in staat om keuzes

te maken over bijvoorbeeld de prioriteiten van het veiligheidsbeleid. Het kan de raad ook ondersteunen om het niveau van individuele casuïstiek te ontstijgen en het debat met burgemeester en college te voeren op het niveau van beleid en maatschappelijke effecten. Ook kan daardoor een sterkere koppeling worden bereikt tussen de beoogde maatschappelijke doelen en de in te zetten instrumenten.

We bevelen aan de informatiepositie van de raad te versterken door te voorzien in periodieke informatie voor de verschillende fasen van de beleidscyclus. Dus: informatie ten behoeve van de beleidsontwikkeling, doorwerking, uitvoering en terugkoppeling. Monitoring van het veiligheidsbeleid is daarvoor noodzakelijk.

Meer aandacht voor monitoren en evalueren

Vergroot het lerend vermogen van de organisatie door meer ruimte te creëren voor monitoren en evalueren. Afdelingen veiligheid en handhaving zijn over het algemeen hands-on en hebben relatief veel te maken met de waan van de dag (incidenten). Daardoor wordt er (te) weinig stilgestaan bij het concretiseren en behalen van de beoogde doelen en het bijsturen van beleid. Zo kan het goede worden behouden en het mindere worden bijgestuurd. Het opstellen van een uitvoeringsplan dat wordt gemonitord en naargelang bijgesteld, is daarbij vereist. Dit geeft meer focus en kan ook partners beter mobiliseren.

In dit kader bevelen we aan concrete meetbare doelstellingen te formuleren op output-niveau (prestaties). Doelen op outcome-niveau (maatschappelijk effect) leveren discussie op, omdat deze vaak onderhevig zijn aan factoren die niet door de gemeente en haar partners te beïnvloeden zijn. Zie ter inspiratie het voorbeeld Rijkverantwoord in de Nota van bevindingen.

Ook raden we aan de doelstellingen te synchroniseren met de beleidsindicatoren voor programmaverantwoording zoals genoemd in het Besluit Begroting. Door het beleid te koppelen aan de programmabegroting wordt het beleid beter inzichtelijk en wordt de controlerende functie van de raad versterkt.

Meer aandacht voor versterken slachtoffers en omgeving

Breng het veiligheidsbeleid beter in balans door meer aandacht te creëren voor maatregelen gericht op slachtoffers en omgeving. De maatregelen uit het veiligheidsbeleid zijn voornamelijk dadergericht, in mindere mate slachtoffegericht. Voor een volledig pakket aan maatregelen is het van belang om ook aandacht te hebben voor situationeel gerichte maatregelen. Tot slot zijn ter inspiratie in de Nota van bevindingen voorbeelden opgenomen van best-practices op gebied van veiligheidsbeleid.

DSP-groep BV

Van Diemenstraat 410

1013 CR Amsterdam

+31 (0)20 625 75 37

dsp@dsp-groep.nl

KvK 33176766

www.dsp-groep.nl

DSP-groep is een onafhankelijk bureau voor onderzoek, advies en management, gevestigd aan de IJ-oeveren in Amsterdam. Sinds de oprichting van het bureau in 1984 werken wij veelvuldig in opdracht van de overheid (ministeries, provincies en gemeenten), maar ook voor maatschappelijke organisaties op landelijk, regionaal of lokaal niveau. Het bureau bestaat uit 40 medewerkers en een groot aantal freelancers.

Dienstverlening

Onze inzet is vooral gericht op het ondersteunen van opdrachtgevers bij het aanpakken van complexe beleidsvraagstukken binnen de samenleving. We richten ons daarbij met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van zo'n vraagstuk. In dit kader kunnen we bijvoorbeeld een onderzoek doen, een registratie- of monitorsysteem ontwikkelen, een advies uitbrengen, een beleidsvisie voorbereiden, een plan toetsen of (tijdelijk) het management van een project of organisatie voeren.

Expertise

Onze focus richt zich met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van een vraagstuk. Wij hebben o.a. expertise op het gebied van transitie in het sociaal domein, kwetsbare groepen in de samenleving, openbare orde & veiligheid, wonen, jeugd, sport & cultuur.

Meer weten?

Neem vrijblijvend contact met ons op voor meer informatie of om een afspraak te maken. Bezoek onze website www.dsp-groep.nl voor onze projecten, publicaties en opdrachtgevers.